

Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA
MACIEJA SZPUNARJA,
predstavljeni 12. januarja 2017¹

Zadeva C-48/16

**ERGO Poist'ovňa, a.s.proti
Alžbeti Barlíkovi
(Predlog za sprejetje predhodne odločbe,**

ki ga je vložilo Okresný súd Dunajská Streda (okrožno sodišče, Dunajská Streda, Slovaška))

„Predhodno odločanje — Samozaposleni trgovski zastopniki — Direktiva 86/653/EGS — Člen 11 — Pravica do provizije — Ugasnitev — Delna neizpolnitev pogodbe med tretjim in naročiteljem — Pomen „ni kriv naročitelj““

1. S tem predlogom za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložilo Okresný súd Dunajská Streda (okrožno sodišče, Dunajská Streda, Slovaška) se Sodišču ponuja priložnost, da pojasni več ključnih pojmov v členu 11 Direktive 86/653/EGS² v zvezi s plačilom trgovskega zastopnika v položaju, v katerem se pogodba, sklenjena med naročiteljem in tretjim, delno ne izpolni.

Pravni okvir

Pravo Unije

2. Člen 11 Direktive 86/653 določa:

„1. Pravica do provizije ugasne samo in če [samo če in v delu, v katerem]:

- je dokazano, da pogodba med tretjim in naročiteljem ne bo izpolnjena, in
- za to, da pogodba ne bo izpolnjena, ni kriv naročitelj.

2. Provizije, ki jih je trgovski zastopnik že prejel, se morajo vrniti, če pravica do njih ugasne.

3. Dogovori o odstopanju od določb odstavka 1 na škodo trgovskega zastopnika niso dovoljeni.“

Slovaško pravo

3. Direktiva 86/653 je bila v pravni red Slovaške republike prenesena s členom 652 in naslednjimi Obchodný zákonník (trgovinski zakonik) št. 513/1991.

¹ — Jezik izvirnika: angleščina.

² — Direktiva Sveta z dne 18. decembra 1986 o usklajevanju zakonodaje držav članic o samozaposlenih trgovskih zastopnikih (86/653/EGS) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 6, zvezek 1, str. 177).

4. Člen 652(1) in (5) določa:

„1. S pogodbo o trgovskem zastopanju se trgovski zastopnik kot prodajalec ali ponudnik zaveže, da bo za naročitelja opravljal posle za sklenitev določene vrste pogodb (v nadaljevanju: posli) ali se pogajal za navedene posle in jih sklepal v imenu naročitelja in za njegov račun, naročitelj pa se zaveže, da bo trgovskemu zastopniku plačal provizijo.

[...]

5. Če v tem oddelku ni določeno drugače, se za pogodbo o trgovskem zastopanju uporabljajo določbe pogodbe o posredovanju“.

5. Poleg tega člen 801 Obchodný zákonník (civilni zakonik) (zákon č. 40/1964 Zb.) določa:

„1. Zavarovanje preneha, če premija za prvo zavarovalno obdobje ali premija, plačana v enkratnem znesku, ni bila poravnana v treh mesecih od njene zapadlosti.

2. Zavarovanje preneha, če premija za naslednje zavarovalno obdobje ni bila plačana v enem mesecu od prejema opomina zavarovalnice, če premija ni bila plačana pred prejemom tega opomina [...]“.

Dejansko stanje, postopek in predložena vprašanja za predhodno odločanje

6. Zavarovalnica ERGO in A. Barlíková, tožeča in tožena stranka v postopku v glavni stvari, sta 13. marca 2012 sklenili pogodbo, naslovljeno „Pogodba o posredovanju, sklenjena z vezanim finančnim zastopnikom“ (v nadaljevanju: pogodba).

7. S pogodbo je bilo določeno, da bo A. Barlíková posredovala zavarovanja kot vezana finančna zastopnica zavarovalnice ERGO. „Posredovanje“ v smislu pogodbe je zajemalo predstavitev ponudb za sklenitev zavarovalne pogodbe s tretjim (v nadaljevanju: stranka), sklenitev zavarovalne pogodbe s stranko in izvajanje drugih dejavnosti, namenjenih sklenitvi zavarovalne pogodbe s stranko. A. Barlíková je bila pooblaščenca za sklepanje in podpisovanje zavarovalnih pogodb v imenu zavarovalnice ERGO.

8. S pogodbo je bilo določeno tudi, da je posredovanje uspešno izvedeno, ko stranka zavarovalnici ERGO plača premijo za posredovano zavarovanje. Poleg tega je morala A. Barlíková dejavno iskati stranke, opravljati analize in informirati stranke.

9. A. Barlíková naj bi prejela provizijo za sklenitev novih zavarovalnih pogodb v višini določenega odstotka zneska premije ali letne premije iz take pogodbe. Ta provizija naj bi se A. Barlíkovi plačala vnaprej, namreč ob sklenitvi nove zavarovalne pogodbe, postavljen pa je bil pogoj, da zadevna zavarovalna pogodba ostane veljavna in stranka v določenem obdobju treh ali petih let plačuje premije. Če ni bila plačana premija za prvi mesec, je pravica do provizije za zadevno zavarovalno pogodbo ugasnila. Če je stranka iz katerega koli razloga prenehala plačevati premijo po treh mesecih od sklenitve zavarovalne pogodbe, se je provizija sorazmerno zmanjšala.

10. A. Barlíková je za zavarovalnico ERGO našla več strank, ki so s to zavarovalnico sklenile zavarovalno pogodbo. Na podlagi tega so ji bile pogojno vnaprej plačane provizije. Ko so nekatere stranke od tri do šest mesecev po sklenitvi zavarovalne pogodbe prenehale plačevati dogovorjeno premijo, so zavarovalne pogodbe, potem ko je zavarovalnica ERGO stranke neuspešno pozvala k plačilu, prenehale veljati po zakonu. Nekatere od strank so prenehale plačevati premije, ker so „izgubile zaupanje“ v tožečo stranko.

11. Zavarovalnica ERGO je po razdrtju zavarovalnih pogodb A. Barlíkovi zaračunala strošek preklica v smislu zgoraj navedenih določb, kar je zneslo 11.421,42 EUR, kar pa A. Barlíková ni plačala. Zavarovalnica ERGO je zato vložila tožbo.

12. A. Barlíková v svojih stališčih zatrjuje, da je bila za prenehanje veljavnosti posameznih zavarovalnih pogodb kriva zavarovalnica ERGO. Meni, da zavarovalnica ERGO ni ustrezno ravnala s svojimi strankami. Podarja, da jim je zavarovalnica ERGO tudi po sklenitvi pogodbe zastavljala številna vprašanja in da jim je pošiljala opomine, čeprav je bila premija plačana. Stranke naj bi zato izgubile zaupanje v zavarovalnico ERGO kot zavarovalno družbo in prenehale plačevati premije. Stranke naj bi to izjavile v dopisih, poslanih zavarovalnici ERGO.

13. Predložitveno sodišče želi ugotoviti, ali ima trgovski zastopnik v skladu s členom 11 Direktive 86/653 pravico obdržati provizijo, ki je že bila plačana, v položaju, kot je v primeru, o katerem odloča predložitveno sodišče.

14. Okresný súd Dunajská Streda (okrožno sodišče, Dunajská Streda) je v okviru tega postopka s sklepom z dne 23. novembra 2015, ki je prispel na Sodišče 27. januarja 2016, postavilo ta vprašanja za predhodno odločanje:

„1. Ali je treba besedno zvezo ‚pogodba med tretjim in naročiteljem ne bo izpolnjena‘ iz člena 11 Direktive Sveta z dne 18. decembra 1986 o usklajevanju zakonodaje držav članic o samozaposlenih trgovskih zastopnikih (86/653/EGS) (v nadaljevanju: Direktiva 86/653) razlagati tako, da pomeni:

- (a) popolno neizpolnitev pogodbe, torej primer, ko niti naročitelj niti tretji niti delno ne zagotavljata storitev, določenih v pogodbi, ali
- (b) tudi delno neizpolnitev pogodbe, torej na primer, če ni bil dosežen določen promet ali morebiti pogodba ni bila izpolnjena za predvideno časovno obdobje?

2. Če je pravilna razlaga iz točke (b) prvega vprašanja, ali je treba člen 11(2) Direktive 86/653 razlagati tako, da določba iz pogodbe o trgovskem zastopanju, v skladu s katero mora zastopnik vrniti sorazmerni delež svoje provizije, če pogodba med naročiteljem in tretjim ni izpolnjena v predvidenem obsegu oziroma v obsegu, določenem s pogodbo o trgovskem zastopanju, ne pomeni odstopanja na škodo navedenega zastopnika?

3. Ali je treba v primeru, kot je v postopku v glavni stvari, za presojo, ali ‚ni kriv naročitelj‘ v smislu člena 11(1), druga alineja, Direktive 86/653 preučiti:

- (a) samo pravne okoliščine, zaradi katerih je neposredno prenehala veljati pogodba (na primer, če je pogodba prenehala veljati, ker tretji ni izpolnjeval iz nje izhajajoče obveznosti),
- (b) ali je treba tudi preučiti, ali niso take pravne okoliščine nastale zaradi ravnanja naročitelja v okviru pravnega razmerja z navedenim tretjim, zaradi katerega je ta tretji izgubil zaupanje v naročitelja in posledično kršil obveznost, izhajajočo iz pogodbe, sklenjene z naročiteljem?“

15. Slovaška in nemška vlada ter Evropska komisija so predložile pisna stališča.

Analiza

Pristojnost Sodišča

16. V skladu s členom 1 Direktive 86/653 je namen te direktive uskladitev nacionalnih ukrepov, s katerimi se urejajo pravna razmerja med trgovskimi zastopniki in njihovimi naročiteli, kadar gre za posredovanje pri „prodaji ali nakupu izdelkov“.³ Zadeva iz postopka v glavni stvari pa se ne nanaša na prodajo blaga, temveč na prodajo (zavarovalniških) storitev. Določbe Direktive 86/653 se zato v tem primeru ne uporabijo.

17. Tako se je mogoče vprašati, ali je Sodišče sploh pristojno, da v takem primeru sprejme predhodno odločbo, saj očitno ne spada na področje, ki bi bilo urejeno z zakonodajo Unije. (Materialno) blago in (nematerialne) storitve so namreč popolnoma različne zadeve.

18. Vendar pa je Sodišče že obravnavalo to vprašanje v zvezi z Direktivo 86/653. Sodišče dosledno šteje, da kadar nacionalna zakonodaja za primere, ki so povsem notranjega značaja, predvsem zato, da bi se izognila diskriminaciji ali morebitnemu izkrivljanju konkurence, sprejme enake rešitve, kot jih določa pravo Unije, je zagotovo v interesu Evropske unije, da se zaradi izogibanja prihodnjim razhajajočim se razlagam določbe ali pojmi prava Unije razlagajo enotno, ne glede na okoliščine, v katerih se uporabljajo.⁴

19. V zvezi s tem je Sodišče glede belgijskega prava o pogodbah o trgovskem zastopanju izrecno pojasnilo, da se je, „čeprav se vprašanje predložitvenega sodišča ne nanaša na pogodbo o prodaji ali nakupu blaga, ampak na pogodbo o trgovskem zastopanju v zvezi z opravljanjem storitve [...], [...] belgijski zakonodajalec ob prenosu določb navedene direktive v notranje pravo vseeno odločil, da bo ti vrsti položajev obravnaval enako“.⁵

20. Kot poudarja slovaška vlada, je bilo zadevno nacionalno pravo sprejeto z namenom prenosa Direktive 86/653. Slovaški zakonodajalec je s tem želel določiti enako obravnavanje tako za trgovske zastopnike, ki prodajajo blago, kot tudi za trgovske zastopnike, ki prodajajo storitve.

21. Zato menim, da je Sodišče pristojno, da odgovori na vprašanja predložitvenega sodišča.

Prvo vprašanje

22. Predložitveno sodišče želi s prvim vprašanjem izvedeti, ali je treba člen 11(1) Direktive 86/653 razlagati tako, da lahko pravica trgovskega zastopnika do provizije ugasne tudi v primeru delne neizpolnitve pogodbe.

Besedilo člena 11(1) Direktive 86/653

23. Člen 11(1) Direktive 86/653 določa, da pravica trgovskega zastopnika do provizije ugasne samo če in v delu, v katerem je dokazano, da pogodba med stranko in naročiteljem ne bo izpolnjena in da za to, da pogodba ne bo izpolnjena, ni kriv naročitelj.

3 — Moj poudarek.

4 — Zlasti v zvezi z Direktivo 86/653 gre pri tem za ustaljeno sodno prakso od sodbe z dne 16. marca 2006, Poseidon Chartering (C-3/04, EU:C:2006:176, točke od 14 do 19). Glej tudi sodbo z dne 17. oktobra 2013, Unamar (C-184/12, EU:C:2013:663, točka 30).

5 — Glej sodbo z dne 17. oktobra 2013, Unamar (C-184/12, EU:C:2013:663, točka 30).

24. V zvezi s tem je Sodišče že odločilo, da „[t]a edini razlog za ugasnitev, ki zahteva kombinacijo dveh okoliščin, v katerih se izrecno sklicuje na naročitelja, poudarja pomembno vlogo slednjega za obstoj pravice do provizije“.⁶

25. Besedna zveza „v delu, v katerem“ pomeni, da je treba razlikovati med celotno in delno neizpolnitvijo pogodbe, saj bi bila ta besedna zveza v nasprotnem primeru brezpredmetna.

26. Člen 11(1) Direktive 86/653 ima podobno besedilo v večini jezikovnih različic.⁷ Vendar pa v nekaterih jezikovnih različicah, med katerimi je slovaška različica, ni omejitve „v delu, v katerem“.⁸

27. Različne jezikovne različice zakonodaje Unije so enako verodostojne.⁹ Za razlago določbe prava Unije je treba tako primerjati njene jezikovne različice.¹⁰ Poleg tega je treba različne jezikovne različice besedila prava Unije razlagati enotno.¹¹

28. Glede na to, da velika večina jezikovnih različic člena 11(1) navedene direktive vsebuje besedno zvezo „v delu, v katerem“, se mi zdi precej jasno, da je zakonodajalec Unije želel, da se ta določba razlaga tako. To je še toliko očitneje ob upoštevanju, da so vse jezikovne različice, razen grške, ki so obstajale ob sprejetju Direktive 86/653, vsebovale to dodatno besedno zvezo.

29. Kljub temu je treba zadevno določbo ob razhajanju jezikovnih različic razlagati glede na namen in splošno sistematiko ureditve, katere del je.¹²

Namen in splošna sistematika Direktive 86/653

30. Kot je razvidno iz navedenega, se člen 11(1) Direktive 86/653 nanaša na ugasnitev pravice do provizije. Nasprotno se člena 7(1) in 10(1) Direktive 86/653 nanašata na nastanek pravice do provizije oziroma na njeno zapadlost. Ti določbi sta tako rekoč druga stran medalje z ugasnitvijo pravice.

31. Člen 10(1) te direktive v zvezi s tem določa, da provizija zapade, takoj ko in v delu, v katerem to zagotavljajo nekatere okoliščine.¹³ Glede na to, da je ta določba, kot je to navedla nemška vlada, v prenesenem pomenu zrcalna slika člena 11(1) Direktive 86/653, je treba obe določbi razlagati analogno.

32. Poleg tega člen 17(2)(a) Direktive 86/653 določa, da je trgovski zastopnik upravičen do nadomestila, če in *v delu, v katerem* so izpolnjeni nekateri pogoji.

33. Pravica do nadomestila je tesno povezana s pravico do provizije, saj je njen namen nagraditi trgovskega zastopnika za dobro ime, ki ga je priskrbel naročitelju, in za finančne koristi iz dejavnosti trgovskega zastopnika.

6 — Glej sodbo z dne 17. januarja 2008, Chevassus-Marche (C-19/07, EU:C:2008:23, točka 20).

7 — Glej na primer špansko („en la medida“), dansko („i det omfang“), nemško („soweit“), estonsko („ulatuses“), francosko („dans la mesure où“), italijansko („nella misura in cui“), litovsko („tik tiek, kiek“), malteško („sal-limiti li“), nizozemsko („voor zover“), poljsko („o ile“), portugalsko („na medida em que“) in romunsko („in mäsura in care“) jezikovno različico.

8 — Glej češko, grško, latvijsko in slovaško različico.

9 — Glej sodbo z dne 6. oktobra 1982, Cilfit in drugi (283/81, EU:C:1982:335, točka 18).

10 — Prav tam.

11 — Glej na primer sodbi z dne 30. maja 2013, Genil 48 in Comercial Hostalera de Grandes Vinos (C-604/11, EU:C:2013:344, točka 38 in navedena sodna praksa), in z dne 6. septembra 2012, Parlament/Svet (C-490/10, EU:C:2012:525, točka 68).

12 — Glej sodbo z dne 14. junija 2007, Euro Tex (C-56/06, EU:C:2007:347, točka 27 in navedena sodna praksa).

13 — Naročitelj je izpeljal ali bi v skladu s pogodbo s tretjim moral izpeljati posel oziroma tretji je izpeljal posel.

34. Splošneje je namen Direktive 86/653 uskladitev zakonodaj držav članic glede pravnih razmerij med strankama pogodbe o trgovskem zastopanju.¹⁴ Iz druge uvodne izjave te direktive izhaja, da je njen namen med drugim poenotenje pogojev konkurence znotraj Unije, odprava omejitev za opravljanje poklica trgovskega zastopnika ter povečanje varnosti pri sklepanju trgovskih poslov.¹⁵

35. Poleg tega je Sodišče že večkrat pojasnilo, da je cilj te direktive predvsem zaščititi trgovske zastopnike v njihovih razmerjih z naročitelji, zato med drugim uvaja pravila, ki urejajo sklenitev in prenehanje pogodb o trgovskem zastopanju (členi od 13 do 20 navedene direktive).¹⁶ Sodišče je v zvezi s členoma 17 in 19 Direktive 86/653 ugotovilo, da ta direktiva določa obvezna¹⁷ pravila, s katerimi se zagotavljajo minimalne zahteve varstva trgovskega zastopnika.¹⁸

36. Poleg tega menim, da je bil prvotni namen te direktive ustvariti enake pogoje delovanja za naročitelje, ki svoje dejavnosti opravljajo na notranjem trgu prek trgovskih zastopnikov: da bi naročitelji vlagali in poslovali, morajo vedeti, katera pravila veljajo zanje glede nadomestil in plačil za trgovske zastopnike, ki jih uporabijo.¹⁹

37. Direktiva 86/653 zato, kot to poudarja nemška vlada v svojih stališčih, določa sistem, s katerim se želi pravično uravnotežiti interese naročitelja in trgovskega zastopnika.

38. Podrobneje je treba pogledati sistem plačila, določen v poglavju III²⁰ te direktive.

39. V skladu s členom 6(1) Direktive 86/653 ima trgovski zastopnik, če med pogodbenima strankama ni dogovora glede plačila in brez poseganja v uporabo obveznih predpisov držav članic o višini plačila, pravico do plačila, ki je običajno v kraju, kjer opravlja svojo dejavnost za zastopanje izdelkov, opredeljenih v pogodbi o trgovskem zastopanju.

40. Člen 6(2) Direktive 86/653 določa, da se vsak del plačila, ki variira glede števila ali vrednosti poslov, v skladu s to direktivo opredeli kot provizija.

41. V skladu s členom 7(1)(a) navedene direktive ima trgovski zastopnik za sklenitev posla v obdobju, ki ga zajema pogodba o trgovskem zastopanju, pravico do provizije, če je bil posel sklenjen zaradi njegovega posredovanja.

42. Člen 10 te direktive določa okoliščine, v katerih zapade provizija.²¹ V njegovem odstavku 1 je določeno, da provizija zapade, takoj ko in v delu, v katerem je naročitelj ali tretji izpeljal posel, oziroma v katerem bi ga naročitelj morala izpeljati.

14 — Glej sodbe z dne 30. aprila 1998, Bellone (C-215/97, EU:C:1998:189, točka 10); z dne 13. julija 2000, Centrosteeel (C-456/98, EU:C:2000:402, točka 13); z dne 23. marca 2006, Honyvem Informazioni Commerciali (C-465/04, EU:C:2006:199, točka 18); z dne 26. marca 2009, Semen (C-348/07, EU:C:2009:195, točka 14), in z dne 17. oktobra 2013, Unamar (C-184/12, EU:C:2013:663, točka 36). Glej tudi na primer Fock, T., *Die europäische Handelsvertreter-Richtlinie*, Nomos Verlagsgesellschaft, Baden-Baden, 2001, str. 25.

15 — Glej sodbe z dne 30. aprila 1998, Bellone (C-215/97, EU:C:1998:189, točka 17); z dne 9. novembra 2000, Ingmar (C-381/98, EU:C:2000:605, točka 23); z dne 23. marca 2006, Honyvem Informazioni Commerciali (C-465/04, EU:C:2006:199, točka 19), in z dne 17. oktobra 2013, Unamar (C-184/12, EU:C:2013:663, točka 37).

16 — Glej sodbe z dne 30. aprila 1998, Bellone (C-215/97, EU:C:1998:189, točka 13); z dne 9. novembra 2000, Ingmar (C-381/98, EU:C:2000:605, točki 20 in 21); z dne 23. marca 2006, Honyvem Informazioni Commerciali (C-465/04, EU:C:2006:199, točki 19 in 22); z dne 17. januarja 2008, Chevassus-Marche (C-19/07, EU:C:2008:23, točka 22), in z dne 26. marca 2009, Semen (C-348/07, EU:C:2009:195, točka 14).

17 — Glej sodbe z dne 9. novembra 2000, Ingmar (C-381/98, EU:C:2000:605, točki 21 in 22); z dne 23. marca 2006, Honyvem Informazioni Commerciali (C-465/04, EU:C:2006:199, točki 22 in 34), in z dne 17. oktobra 2013, Unamar (C-184/12, EU:C:2013:663, točka 40).

18 — Glej sodbo z dne 17. oktobra 2013, Unamar (C-184/12, EU:C:2013:663, točka 52). Glej tudi Rott-Pietrzyk, E., *Agent Handlowy – Regulacje Polskie i Europejskie*, C.H. Beck, Varšava, 2006, str. 68.

19 — Glej moje sklepne predloge v zadevi Agro (C-507/15, EU:C:2016:809, točka 56).

20 — Členi od 6 do 12 Direktive 86/653.

21 — Glej sodbo z dne 17. januarja 2008, Chevassus-Marche (C-19/07, EU:C:2008:23, točka 18).

43. Nazadnje je treba upoštevati, kot je tudi nemška vlada pravilno poudarila, da se obravnavani primer nanaša na trajno medsebojno obveznost naročitelja in tretjega. To izhaja iz narave zavarovalne pogodbe. V takem položaju po mojem ne bi bilo mogoče zahtevati celotne neizpolnitve, saj bi to pomenilo, da bi v primeru trajne obveznosti naročitelj sistematično in brez izjeme nosil tveganje, če pogodba ne bi bila izpolnjena tako, kot je bilo predvideno. To ni v skladu z uravnoteženjem interesov med trgovskim zastopnikom in naročiteljem, kot je določeno z Direktivo 86/653.

Predlagan odgovor na prvo vprašanje

44. Ob upoštevanju zgoraj navedenega je treba člena 11(1) Direktive 86/653 razlagati tako, da pravica trgovskega zastopnika do provizije lahko ugasne tudi v primeru delne neizpolnitve pogodbe.

Drugo vprašanje

45. Predložitveno sodišče želi z drugim vprašanjem izvedeti, ali je določba iz pogodbe o trgovskem zastopanju, v skladu s katero mora zastopnik vrniti sorazmerni delež svoje provizije, če pogodba med naročiteljem in tretjim ni izpolnjena v predvidenem obsegu oziroma v obsegu, določenem s pogodbo o trgovskem zastopanju, v nasprotju s členom 11(2) in (3) Direktive 86/653.

46. V skladu s členom 11(2) te direktive je treba provizije, ki jih je trgovski zastopnik že prejel, vrniti, če pravica do njih ugasne.

47. Seveda lahko to velja le za del pravice, v katerem je ugasnila.

48. Člen 11(3) navedene direktive pa določa, da dogovori, s katerimi se odstopa od določb člena 11(1) na škodo trgovskega zastopnika, niso dovoljeni.

49. Po mojem mnenju to pomeni, da dokler stranki nista odstopili od jasnih načel, določenih v členu 11(1) te direktive, in sicer da pravica do provizije ugasne samo če in v delu, v katerem (1) je dokazano, da pogodba med tretjim in naročiteljem ne bo izpolnjena, in (2) za to, da pogodba ne bo izpolnjena, ni kriv naročitelj, ni kršitve člena 11(3) navedene direktive.

50. Na drugo vprašanje bi bilo treba zato odgovoriti, da določba iz pogodbe o trgovskem zastopanju, v skladu s katero mora zastopnik vrniti sorazmerni delež svoje provizije, če pogodba med naročiteljem in tretjim ni izpolnjena v predvidenem obsegu oziroma v obsegu, določenem s pogodbo o trgovskem zastopanju, ni v nasprotju s členom 11(2) in (3) Direktive 86/653. Taka določba ne sme privedi do tega, da bi se pogoji iz člena 11(1) te direktive razlagali v škodo trgovskega zastopnika.

Tretje vprašanje

51. Predložitveno sodišče želi s tretjim vprašanjem izvedeti, ali se besedna zveza „ni kriv naročitelj“ v smislu člena 11(1) Direktive 86/653 nanaša le na pravne razloge, iz katerih je neposredno prenehala veljati pogodba, ali tudi na ravnanje naročitelja v pravnem razmerju z zadevnim tretjim.

52. V skladu s slovaškim pravom je neplačilo dogovorjene premije zgolj eden od načinov prenehanja veljavnosti pogodbe. Zato mora predložitveno sodišče ugotoviti, do katere mere je v zvezi s tem upoštevno ravnanje naročitelja.

53. Iz besedila člena 11(1) te direktive ni razviden odgovor, saj iz besedne zveze „ni kriv“ ni jasno razvidno, za kaj natančno naročitelj ni kriv.²² Poleg tega ta besedna zveza v navedeni direktivi ni natančneje opredeljena.

54. V skladu z ustaljeno sodno prakso je treba pojme iz določb prava Unije, ki za določitev njihovega pomena in obsega ne napotujejo izrecno na pravo držav članic, običajno razlagati neodvisno in enotno.²³

55. Iz primerjave besedil člena 11(1) Direktive 86/653 in člena 18 te direktive izhaja nekoliko drugačen izid.

56. Člen 18 določa, v katerih primerih nadomestila ali odškodnine, do katere je trgovski zastopnik upravičen ob prenehanju pogodbe o trgovskem zastopanju, ni mogoče zahtevati. V zvezi s tem v točki (a) določa, da takega nadomestila ali odškodnine ni mogoče zahtevati, „če je pogodbo razdrl naročitelj zaradi *kršitev*, ki jih gre pripisati trgovskemu zastopniku in *ki bi v skladu z nacionalno zakonodajo upravičevala odpoved pogodbe brez odpovednega roka*“.²⁴

57. Čeprav se je mogoče vprašati, ali je „kršitev“ širša od „krivde“,²⁵ se mi zdi odločilna povezava z nacionalnim pravom. Taka povezava ni razvidna iz člena 11(1) te direktive, zaradi česar bi bilo treba pojem „kriv“ glede naročitelja v tem členu razlagati širše od pojma „kršitev“ v členu 18(a) navedene direktive glede trgovskega zastopnika.

58. Poleg tega je treba člen 11(1) navedene direktive ponovno preučiti z vidika ciljev, ki se dosegajo s to direktivo, in sistema, ki ga določa.²⁶ V zvezi s tem bi bilo treba pojem „kriv“ razlagati avtonomno.

59. Nacionalne obligacijsko-pravne ureditve, ki veljajo za pogodbo o trgovskem zastopanju, se načeloma znatno razlikujejo. Včasih lahko za prenehanje pogodbe zadostuje že, da tretji preneha plačevati dogovorjeno premijo. Za določitev pomena krivde je torej treba upoštevati elemente, ki so izven pravnih razlogov, iz katerih je neposredno prenehala veljati pogodba, saj iz teh razlogov pogosto ni razvidno nič glede možnosti krivde.

60. Naročitelj odgovarja za tveganja, ki izhajajo iz njegovega področja vpliva. To je mogoče in se mora ugotavljati ob upoštevanju vseh elementov dejanskega stanja obravnavanega primera. Nacionalno sodišče bi moralo pri tej presoji upoštevati ustrezne trgovske običaje.

61. Na tretje vprašanje bi bilo treba zato odgovoriti, da se besedna zveza „ni kriv naročitelj“ v smislu člena 11(1) Direktive 86/653 ne nanaša le na pravne razloge, iz katerih je neposredno prenehala veljati pogodba, ampak tudi na ravnanje naročitelja v okviru pravnega razmerja z zadevnim tretjim.

22 — Ne glede na to je razvidno, da iz nekaterih jezikovnih različic člena 11(1) Direktive 86/653 ni mogoče ugotoviti, ali se zahteva neka stopnja krivdnega ravnanja naročitelja. Čeprav je to zame precej jasno razvidno glede na angleško različico („blame“), tega ni mogoče trditi na primer za francosko različico, ki se bolj nanaša na to, ali je mogoče naročitelju pripisati odgovornost (*l'inexécution n'est pas due à des circonstances imputables au commettant*). Ugotoviti je mogoče tudi, da je slovaška različica podobna angleški, saj vsebuje element „krivde“.

23 — Glej sodbo z dne 16. julija 2015, *Abcur* (C-544/13 in C-545/13, EU:C:2015:481, točka 45 in navedena sodna praksa).

24 — Moj poudarek.

25 — Vendar se jezikovne različice ponovno razlikujejo. Na primer, v nemški različici je govora o krivdnem ravnanju („wegen eines schuldhaften Verhaltens“), francoska različica pa ponovno vsebuje sklicevanje na pojem „pripisati odgovornost“ („un manquement imputable“).

26 — V zvezi s členom 17 Direktive 86/653 glej sodbo z dne 3. decembra 2015, *Quenon K.* (C-338/14, EU:C:2015:795, točka 21 in navedena sodna praksa).

Predlog

62. Glede na zgoraj navedeno predlagam, da se na vprašanja Okresný súd Dunajská Streda (okrožno sodišče, Dunajská Streda, Slovaška) odgovori tako:

Člen 11(1) Direktive Sveta z dne 18. decembra 1986 o usklajevanju zakonodaje držav članic o samozaposlenih trgovskih zastopnikih (86/653/EGS) je treba razlagati tako, da lahko pravica trgovskega zastopnika do provizije ugasne tudi v primeru delne neizpolnitve pogodbe.

Določba iz pogodbe o trgovskem zastopanju, v skladu s katero mora zastopnik vrniti sorazmerni delež svoje provizije, če pogodba med naročiteljem in tretjim ni izpolnjena v predvidenem obsegu oziroma v obsegu, določenem s pogodbo o trgovskem zastopanju, ni v nasprotju s členom 11(2) in (3) Direktive 86/653. Taka določba ne sme privedi do tega, da bi se pogoji iz člena 11(1) te direktive razlagali v škodo trgovskega zastopnika.

Besedna zveza „ni kriv naročitelj“ v smislu člena 11(1) Direktive 86/653 se ne nanaša le na pravne razloge, iz katerih je neposredno prenehala veljati pogodba, ampak tudi na ravnanje naročitelja v okviru pravnega razmerja z zadevnim tretjim.